

YORUM ODAKLI DERS NOTLARI

T.C. İnkılap Tarihi ve
Atatürkçülük

ÜNİTE-1

Bir Kahraman Doğuyor

Kazanım: 8.1.1

*Güçlü Avrupa'nın Doğuşu ve
Osmanlı Devleti*

KAZANIM UYUMLU

YORUM ODAKLI

GÖRSEL İÇERİKLİ

ETKİNLİK DESTEKLİ

KAZANIM TEST DESTEKLİ

Daha fazlası için
kodu okutunuz.

SosyalKampüs

NARTEST

MUSTAFA PETEK

GÜÇLÜ AVRUPA'NIN DOĞUŞU VE OSMANLI DEVLETİ

Coğrafi Keşifler ve Osmanlı'ya Etkisi

Coğrafi Keşiflerle birlikte Akdeniz ticaret yollarının önemini kaybetmesi; Osmanlı Devleti'ni **ekonomik** (iktisadi) açıdan olumsuz etkilemiştir.

Avrupa'da Rönesans, Reform ve Aydınlanma Çağı

- ▶ Avrupa'da ekonomik kalkınmayla birlikte bilim, sanat ve edebiyat da hızla gelişti. Bu gelişmelerin yaşandığı döneme "yeniden doğuş" anlamına gelen **Rönesans** adı verildi.
- ▶ **Reform hareketleri** sonrası Katolik Kilisesinin baskısından kurtulan Avrupalılar, aklın ve bilimin rehberliğinde hızla gelişmeye ve aydınlanmaya başladılar.
- ▶ Katolik kilisesinin zincirinden kurtulan Avrupa'da bilimin rehberlik ettiği **Aydınlanma Çağı** yaşandı. Bilimin teknolojiye aktarılmasıyla **Sanayi İnkılabı** başladı, insan gücünün yerini makineler aldı. Üretim arttı. Üretimin artmasına paralel olarak, hammadde ve pazar elde etme rekabeti ortaya çıktı.

Coğrafi keşifler Avrupa'nın zenginleşmesini sağlamıştır. Avrupa'daki bazı devletler coğrafi keşifler sonunda yeni kıtalar ve ticaret yolları bularak **sömürgecilik** faaliyetlerine başlamıştır. İpek ve Baharat Yolu'nun önemini kaybetmesiyle Osmanlı Devleti'nin vergi gelirleri azalmıştır. Bu durum Osmanlı ekonomisini olumsuz etkilemiştir.

GÜÇLÜ AVRUPA'NIN DOĞUŞU VE OSMANLI DEVLETİ

Sanayi İnkılabı ve Osmanlı Devleti'ne Etkisi

Yeni buluşların üretime uygulanması ile üretimde insan ve hayvan gücünün yerini makineler almaya başladı. İnsan ve hayvan gücüne dayalı üretim tarzından makine gücüne dayalı üretim tarzına geçilmesine "**Sanayi İnkılabı**" denilmiştir. Sanayileşen ülkeler için ham madde kaynakları ve yeni pazarlar bulmak önemli bir ihtiyaç ve sorun hâline geldi.

Avrupa'daki fabrikalarda seri bir şekilde, bol miktarda ve düşük fiyatla üretilen mallar, Osmanlı pazarını **istila** yani **işgal** etti.

Kapitülasyonlar nedeniyle gümrük vergilerinin düşük olması da Osmanlı Devleti'nin Avrupa'nın **ham madde kaynağı** ve **açık pazarı** haline gelmesinde önemli rol oynadı.

Osmanlı esnaf ve zanaatkârları, Avrupalı üreticilerle rekabet edemediler. Bu durum zamanla **el tezgahlarının** ve **küçük atölyelerin** kapanmasına neden oldu.

Zamanla Avrupalı devletlerden borç alındı. Borçlar ödenemeyince de alacaklı devletlerce Osmanlı'nın gelir kaynaklarına el koyan **Düyûn-u Umûmiye** kuruldu.

Fransız İhtilali ve Osmanlı Devleti'ne Etkisi (1789)

Fransa'da krallık rejiminde halka yönelik baskı ve eşitsizliğe dayalı toplum yapısı vardı. Halk, ekonomik sıkıntıların ve vergilerin ağırlığı altında eziliyordu. İngiltere ve Amerika'da hak ve özgürlükler konusunda yaşanan gelişmelerin de etkisiyle Fransız halkı mevcut düzeni değiştirmek için harekete geçti. (1789) İhtilalle birlikte **hürriyet**, **eşitlik**, **adalet** ve **milliyetçilik** gibi fikirler dünyaya yayıldı. **Milliyetçilik** fikri her milletin kendi bağımsız devletini kurma hakkına sahip olduğunu vurguluyordu. (Çok uluslu devletleri tehdit eden bir fikirdir.)

1

Milliyetçilik fikri Osmanlı Devleti gibi **çok uluslu** imparatorlukları olumsuz etkiledi. Milliyetçilik fikrinden etkilenen azınlıklar, Avrupalı devletlerin de kışkırtmasıyla **isyan** etmeye başladı.

2

Özellikle Balkanlardaki Hristiyan topluluklar, **milliyetçilik** akımının etkisi sonucu zamanla bağımsızlıklarını elde ettiler. Bu durum Osmanlı Devleti'nin topraklarının **daralmasına** sebep oldu.

Fransız İhtilali Osmanlı Devleti'ni **siyasi** alanda, Sanayi İnkılabı ise özellikle **iktisadi (ekonomik)** alanda etkilemiştir. Dış Borçların ödenememesi sonrası Düyûn-u Umûmiye teşkilatının kurulması Osmanlı Devleti'nin **iç işlerine** müdahale edildiğini ve devletin **ekonomik bağımsızlığını** kaybettiğini gösterir.

OSMANLI'DA DEMOKRATİKLEŞME HAREKETİ

Osmanlı aydınları ve devlet adamları, yaşanan olumsuz gelişmeler üzerine Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti'nin **iç işlerine** karışmalarına engel olmak, **devletin birliğini** muhafaza edebilmek ve gayrimüslim halkın **ayrılıkçı düşüncelerinin** önüne geçebilmek için birtakım fikirler öne sürdüler.

TANZİMAT FERMANI (1839)

Fermana göre halkın can, mal ve namus güvenliği sağlanacaktır. Vergi herkesin gelirine göre alınacaktır. Mahkemeler açık olarak yapılacak ve din, dil, ırk ayrımı olmaksızın herkes kanun önünde aynı haklara sahip olacaktır.

Yorumlu-YORUM:

Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesi Türk demokrasi tarihinde önemli bir yere sahiptir. Özellikle bu fermanın içindeki maddelerin herkes için geçerli olması "**Eşitlik**" unsuruna örnektir. Temel hakların yasalarca güvence altına alınması "**Hukukun Üstünlüğü**", mahkemelerin açık olması ise fermanın "**Yargı Bağımsızlığı**" ilkesine dayandığını gösterir.

ISLAHAT FERMANI (1856)

Gayrimüslimlerin de Müslümanlar ile **eşit muamele** görmesi ilkesini getirmiştir. Hristiyan tebaanın hakları genişletilmiştir.

- » Azınlıklar devlet memuru olabilecek. (İdari alan)
- » Kilise, okul ve yurt açabilecekler. (Dini ve eğitim alanları)
- » Azınlık ve yabancılar şirket ve banka kurabilecek. (Ekonomi alanı)
- » Hakaret içeren sözler sarf edilmeyecek. (Toplumsal alan)
- » Haraç ve cizye şartı kaldırılacak. (Ekonomi alanı)
- » Azınlıkların da ordu hizmetine girebilmeleri sağlanmıştır. (Askeri alan)

MEŞRUTİYET'İN İLANI (1876)

Jön Türklere göre **azınlık isyanlarının** önlenmesi için bir anayasa hazırlanmalı, meclis açılmalı, mecliste azınlıklara da temsil hakkı verilmeliydi. Padişah bu düşünceyi kabul etti ve halk **ilk kez** yönetime katıldı. **Kanun-u Esasi** ile Türk tarihinde ilk defa **anayasal düzene** geçilmiş oldu. Bu yeni dönem, Osmanlı tarihinde "**Meşrutiyet Dönemi**" olarak adlandırılır.

Yorumlu-YORUM:

Yeni kuşak (Jön Türkler) Osmanlı'daki sorunların çözümü için "**Yönetim Modelinde**" değişim yaşanması gerektiğini savunmuştur. Kanun-u Esasi ile anayasal sisteme geçilerek "**Yönetim Anlayışı**" değişmiştir.

Osmanlı Devleti'nde üyeleri halk tarafından seçilen Mebusan Meclisi'ni açma, kapatma, tatil etme, meclise yasa çıkarması için izin verme ve çıkardığı yasaları onaylama yetkileri padişaha aittir. Bu durum; meşrutiyet yönetiminde padişaha **geniş yetkiler** tanındığını göstermektedir.

Osmanlı Devleti'nde yapılan tüm bu çalışmalarla azınlıkların **devlete bağlılığını** artırmak, gayrimüslimlerin **ayrılıkçı düşüncelerinin** önüne geçmek ve yabancı devletlerin **iç işlerimize** karışmasını engellemek hedeflenmiştir. Çünkü yabancı devletler sürekli azınlık haklarını bahane ederek Osmanlı yönetimine müdahale etmeye çalışmışlardır.

FİKİR AKIMLARI

Osmanlı aydınları ve devlet adamları dağılmayı önlemeye yönelik fikirler üretmeye ve çözüm yolları bulmaya çalıştılar. Böylece devletin parçalanıp dağılmasını önlemek için bazı **fikir akımları** ortaya çıktı.

Devletin sınırları içinde yaşayanları hangi **din** veya **milletten** olursa olsun kaynaştırarak bir **Osmanlı milleti** oluşturmayı amaçlar. Toplumda **eşitlik** sağlamayı hedeflemiştir. Bu düşünce ile Osmanlı Devleti'nde yaşayan herkesin birliklik duygusu içinde yaşaması öngörülmüştür.

İSLAMCILIK

Bu akımın öncüleri Asya'da yaşayan tüm Türkleri Osmanlı yönetiminde birleştirmeyi amaçlayan bir düşünceyi hayata geçirmek istemişlerdir. Osmanlı yönetimi altında yaşayan Türklere **millî bilinç** kazandırmayı amaçlamıştır. Bu düşüncenin en önemli savunucusu ise Ziya Gökalp'tir.

BATICILIK

OSMANLILIK

Müslümanların **Osmanlı halifesinin** etrafında toplanmasını savunan fikir akımıdır. İslami kurallar, ödün verilmeden devlet hayatı ve toplumsal yaşamda uygulanmalı, yeryüzündeki bütün **İslam ülkeleri** arasında birlik kurulmalıdır.

TÜRKÇÜLÜK

Batı'nın bilim, tekniğini ve düşünce yapısını alarak devleti geri kalmışlıktan kurtarılmasını amaçlamıştır. Devletin çöküşten kurtulma yolunun ancak Batı'ya yani **Avrupa**'ya ayak uydurmakla mümkün olacağını savunmuştur.

▶ Verilen fikir akımlarının ortak amacı; Osmanlı Devleti'nin dağılmasını önlemektir.

- I. Dünya Savaşı'nda bazı Arap ulusların Osmanlı'ya karşı isyanı etmesi "Osmanlılık" ve "İslamcılık" fikir akımının başarısız olduğunu gösterir.
- Balkan Savaşları sırasında birçok azınlık milletin kendi devletini kurması "Osmanlılık" fikrinin başarıya ulaşmadığını gösterir.
- Müslüman olan Trablusgarp halkının 1911 yılında yapılan Trablusgarp Savaşı'nda İtalya'ya karşı Osmanlı Devleti'nin yanında yer alması "Osmanlılık" ve "İslamcılık" fikir akımının bölgede başarılı olduğunu gösterir.

Osmanlılık düşüncesi, hangi din ve soydan olursa olsun Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan tüm vatandaşların aynı hakka sahip olduğunu vurgular. Bu durum; bütün toplumsal **unsurların eşitliğini** savunduğunu gösterir. Ortaya konan düşünce akımlarına ve devlet adamlarının bütün gayretlerine rağmen, Osmanlı Devleti varlığını devam ettirememiştir.

ETKİNLİK-1

A) Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanları "D", yanlış olanları "Y" bölümüne işaretleyiniz.

	AÇIKLAMALAR	D	Y
1	Aydınlanma Çağı ile yaşanan bilimsel ve teknolojik gelişmeler Sanayi İnkılabı'nın temellerini oluşturmuştur.		
2	Fransız İhtilali ile çok uluslu devletler kurulmuş, ulus devletler ise yıkılmıştır.		
3	Osmanlılık düşüncesi, hangi din ve soydan olursa olsun Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan tüm vatandaşları kaynaştırarak bir "Osmanlı milleti" oluşturmayı amaçlamıştır.		
4	I. Dünya Savaşı'nda bazı Arap ulusların Osmanlı'ya karşı isyanı etmesi Batıcılık fikrinin başarısız olduğunu gösterir.		
5	Düyun-u Umûmiye (Genel Borçlar) İdaresinin kurulması Osmanlı Devleti'nin ekonomik bağımsızlığını ve egemen devlet anlayışını zedelemiştir.		

B) Aşağıda verilen açıklamalarda hangi kavramın belirtilmiş olduğunu işaretleyiniz.

1.	Osmanlı Devleti'nde yabancılara verilen ekonomik, adli, idari vb. hak ve ayrıcalıklardır.	☐ MEŞRUTİYET	☐ BATICILIK
		☐ KAPİTÜLASYON	☐ MİLLİYETÇİLİK
2.	Osmanlı Devleti'nin ve Türk tarihinin ilk anayasasıdır.	☐ TANZİMAT FERMANI	☐ CUMHURİYET
		☐ TEŞKİLAT-I ESASİ	☐ KANUNİ ESASİ
3.	İnsan ve hayvan gücüne dayalı üretim tarzından makine gücüne dayalı üretim tarzına geçmesidir.	☐ FRANSIZ İHTİLALİ	☐ COĞRAFI KEŞİFLER
		☐ SANAYİ İNKILABI	☐ RÖNESANS
4.	Bir ülkede ayrı soydan veya inançtan olan ve sayıca az bulunan topluluktur.	☐ ULUS	☐ AZINLIK
		☐ HALK	☐ MÜSLÜMAN

C) Aşağıda verilen açıklamalarla uygun olan fikir akımlarını eşleştiriniz.

1
Devleti kurtarmak için hangi milletten olursa olsun bütün Müslümanları halifenin etrafında toplamayı amaçlamıştır.

2
Devlet; dili, dini, soyu ve ülkesü bir olan topluma dayanarak ayakta durabilir. Osmanlı Türklerine ulusal bilinç kazandırılmalıdır.

- ÜMMETÇİLİK
- BATICILIK
- TÜRKÇÜLÜK

KAZANIM KAVRAMA TESTİ-1

- 1) 3 Kasım 1839'da bütün ülke halkı için ilan edilen Tanzimat Fermanı halk arasında eşit haklar, mal ve can güvenliği sağlama amacına yönelikti. Fermana, daha iyi bir yönetim için yeni yasaların çıkarılacağı, vergi ve askerlik işlerinin düzene konacağı, yargılamanın yasalara uygun, açık ve adil olacağı belirtiliyordu. Din ve milliyetleri ne olursa olsun hak ve çıkarları eşitlenen topluluklardan bir Osmanlı milleti oluşturmaya çalışılıyordu.
Yukarıdaki ifadede altı çizili bölüm Tanzimat Fermanı'nın hangi alandaki kazanımını ortaya koymaktadır?
A) Kültür B) Ekonomi C) Hukuk D) Yönetim
- 2) Osmanlı Devleti'ni bulunduğu durumdan kurtarmak için Tanzimat Dönemi'nde çok önemli yenilikler yapıldı. Ancak bu yenilikler beklentileri karşılamadı. Yeni yetişen kuşak, ülke sorunlarının kişi egemenliğine dayanan mutlak monarşi ile çözülemeyeceği kanaatindeydi. Bunlar parlamentoya (meclise) dayalı meşrutî bir yönetimi savunuyorlardı. Onlara göre Osmanlı Devleti'nde Meşrutiyet ilan edilip, Meclis'e azınlıkların da temsilcileri katılırsa, ayrılıklar giderilir ve bir Osmanlı milleti oluşturulabilirdi.
Buna göre yeni kuşak Osmanlı'daki sorunların çözümü için aşağıdaki alanlardan hangisinde değişim yaşanması gerektiğini savunmuştur?
A) Eğitim sistemi B) Yönetim modeli C) Ekonomik yapı D) Hukuk düzeni
- 3) Osmanlılık düşüncesi Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayanları hangi din ve soydan olursa olsun kaynaştırarak bir "Osmanlı vatandaşlığı" oluşturmayı amaçlamıştır. Bu fikir akımına göre Osmanlı halkı içinde yer alan her millet aynı haklara sahip olacak ve her birey Osmanlı vatandaşı olmanın sorumluluklarını yerine getirecektir. Halkın oyları ile açılacak olan mecliste tüm azınlıklar ve inançlar temsil edilecek böylece vatandaşlar arasındaki bir arada yaşama isteği güçlenecek ve ayrılıkçı hareketlerin önüne geçilebilecekti.
Buna göre Osmanlılık fikir akımı hakkında;
I. Toplumsal birlikteliği sağlamayı amaç edinmiştir.
II. Ülkede inanç birliğinin oluşmasını önemsemıştır.
III. Gayrimüslimlerin ayrıcalıklı bir konuma gelmesini hedeflemiştir.
yargılarından hangileri söylenebilir?
A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III
- 4) Sanayi İnkılabı, İngiltere'de XVIII. yüzyılın ikinci yarısında başladı. XIX. yüzyılda diğer Avrupa devletlerine yayıldı. Sanayinin gelişmesiyle fabrikalar kurulmaya başlandı. Sanayileşen ülkeler ham maddeye ihtiyaç duydular ve ürettikleri malları satabilecekleri yeni pazar arayışına girdiler. Ekonomik ve askeri yönden güçlü olan devletler, başta Afrika kıtasında olmak üzere geri kalmış, sanayileşmemiş ülkeleri birer ham madde kaynağı ve açık pazar olarak gördüler, onlara ait toprakları işgal ederek sömürgeleştirdiler.
Buna göre Sanayi İnkılabı hakkında;
I. Etkileri Avrupa kıtasının dışına taşmıştır.
II. Sanayisi gelişmemiş ülkeleri olumsuz etkilemiştir.
III. Sömürgeci devletlerin hâkimiyet alanlarının genişlemesine neden olmuştur.
çıkarımlarından hangileri yapılabilir?
A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

CEVAP ANAHTARI

A)

	AÇIKLAMALAR	D	Y
1	Aydınlanma Çağı ile yaşanan bilimsel ve teknolojik gelişmeler Sanayi İnkılabı'nın temellerini oluşturmuştur.	✓	
2	Fransız İhtilali ile çok uluslu devletler kurulmuş, ulus devletler ise yıkılmıştır.		✗
3	Osmanlıcılık düşüncesi, hangi din ve soydan olursa olsun Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan tüm vatandaşları kaynaştırarak bir "Osmanlı milleti" oluşturmayı amaçlamıştır.	✓	
4	I. Dünya Savaşı'nda bazı Arap ulusların Osmanlı'ya karşı isyanı etmesi Batıcılık fikrinin başarısız olduğunu gösterir.		✗
5	Düyun-u Umûmiye (Genel Borçlar) İdaresinin kurulması Osmanlı Devleti'nin ekonomik bağımsızlığını ve egemen devlet anlayışını zedelemiştir.	✓	

B)

 Osmanlı Devleti'nde yabancılara verilen ekonomik, adli, idari vb. hak ve ayrıcalıklardır.	☐ MEŞRUTİYET	☐ BATICILIK
	☒ KAPİTÜLASYON	☐ MİLLİYETÇİLİK
 Osmanlı Devleti'nin ve Türk tarihinin ilk anayasasıdır.	☐ TANZİMAT FERMANI	☐ CUMHURİYET
	☐ TEŞKİLAT-I ESASI	☒ KANUNİ ESASI
 İnsan ve hayvan gücüne dayalı üretim tarzından makine gücüne dayalı üretim tarzına geçilmesidir.	☐ FRANSIZ İHTİLALI	☐ COĞRAFI KEŞİFLER
	☒ SANAYİ İNKILABI	☐ RÖNESANS
 Bir ülkede ayrı soydan veya inançtan olan ve sayıca az bulunan topluluktur.	☐ ULUS	☒ AZINLIK
	☐ HALK	☐ MÜSLÜMAN

C)

1- ÜMMETÇİLİK 2- TÜRKÇÜLÜK

TEST

1	C	
2	B	
3	A	
4	D	

NARTEST LGS SERİLERİ

LGS BAŞUCU KİTABI

8. SINIF

www.nartest.com.tr

- ✓ Kavram Öğretimi
- ✓ Konu Testleri
- ✓ Konu Özetleri
- ✓ Ünite Denemeleri
- ✓ Öğreten Etkinlikler
- ✓ Beceri Temelli Sorular

YAZAR: Ahmet KARTAL
YAZAR: Mustafa PETEK
SAYFA: 256
BASIM: **2023**
ÇÖZÜM: Tamamı Çözümlü

Akıllı tahta uyumlu-Dijital çözümlü

TAMAMI BECERİ TEMELLİ

8. SINIF

www.nartest.com.tr

- ✓ Kazanım Uyumlu
- ✓ Yorum Odaklı Sorular
- ✓ Konu Testleri
- ✓ Özgün Sorular
- ✓ Ünite Değerlendirme
- ✓ Beceri Temelli Sorular

YAZAR: Ahmet KARTAL
YAZAR: Mustafa PETEK
SAYFA: 192
BASIM: **2023**
ÇÖZÜM: Tamamı Çözümlü

Akıllı tahta uyumlu-Dijital çözümlü

GÜÇLENDİREN SERİ

8. SINIF

www.nartest.com.tr

- ✓ Kazanım Uyumlu
- ✓ Harita Yorumla
- ✓ Konu Testleri
- ✓ Tablo-Grafik Soruları
- ✓ Ünite Değerlendirme
- ✓ Beceri Temelli Sorular

YAZAR: Ahmet KARTAL
YAZAR: Halise EFE
YAZAR: Mustafa PETEK
SAYFA: 160
BASIM: **2023**
ÇÖZÜM: Tamamı Çözümlü

Akıllı tahta uyumlu-Dijital çözümlü

EFSANE KONU ANLATIM KİTABI

8. SINIF

www.nartest.com.tr

- ✓ Renkli Görsel İçerik
- ✓ Beceri Temelli Testler
- ✓ Pekiştiren Etkinlik
- ✓ Video Soru Çözüm
- ✓ Yorum Odaklı Anlatım
- ✓ Yazılı Sınavına Hazırlık

OM.G

Sadece 8. Sınıf "İnkılap Tarihi" Konularını Kapsar.

Daha fazlası için kodu okutunuz.

NARTEST